Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (yhdeksäs jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohta – SEUT 267 artikla – Notaarin edustaja – Tuomioistuimen käsite – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Eurooppalaista perintötodistusta koskevat toimenpiteet – Asetus (EU) N:o 650/2012 – Pankin kieltäytyminen tunnustamasta eurooppalaista perintötodistusta – 71 artikla – Notaarin omasta aloitteestaan käynnistämä menettely eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamiseksi tai muuttamiseksi – Kyse ei ole lainkäyttötehtävien hoitamisesta – Tutkimatta jättäminen

Asiassa C-240/24,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka zastępca notarialny zastępujący notariusza Justynę Gawlicę w Krapkowicach (notaari Justyna Gawlican sijaisen edustaja, Krapkowice, Puola) on esittänyt 16.3.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.3.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, jonka on pannut vireille

N.T.

ja jossa asian käsittelyyn osallistuvat

O.T.,

S.T. ja

BNP Paribas Fortis SA/NV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Condinanzi sekä tuomarit N. Jääskinen (esittelevä tuomari) ja R. Frendo,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

– N.T., edustajanaan M. de Abgaro Zachariasiewicz, radca prawny,

– Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna ja S. Żyrek,

– Romanian hallitus, asiamiehinään M. Chicu, E. Gane ja L. Ghiță,

– Euroopan komissio, asiamiehinään J. Hottiaux ja W. Wils,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohdan mukaisesti,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 (EUVL 2012, L 201, s. 107) 69 artiklan 2 kohdan ja 71 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jonka on pannut vireille Puolassa asuva N.T. sisarensa K.T:n, joka oli Puolan ja Saksan kansalainen ja jonka vakinainen asuinpaikka oli Belgiassa, kuoltua ja jossa on kyse siitä, että BNP Paribas Fortis SA/NV (jäljempänä BNP) -pankki, jonka kotipaikka on Belgiassa, on kieltäytynyt vapauttamasta K.T:n kyseisessä pankissa avaamalla pankkitilillä olevia varoja siitä huolimatta, että N.T. on esittänyt eurooppalaisen perintötodistuksen, jossa hänen todetaan olevan ainoa perillinen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 650/2012 johdanto-osan 70 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”[Eurooppalainen perintötodistus] olisi annettava siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimet ovat toimivaltaisia tämän asetuksen nojalla. Kunkin jäsenvaltion olisi kansallisessa lainsäädännössään määritettävä, mitkä viranomaiset ovat toimivaltaisia antamaan todistuksen, eli tässä asetuksessa tarkoitetut tuomioistuimet tai muut perintöasioissa toimivaltaiset viranomaiset, esimerkiksi notaarit. – –”

4 Asetuksen N:o 650/2012 5 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeuspaikkasopimus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos perittävä oli 22 artiklan nojalla valinnut perimykseensä sovellettavaksi jonkin jäsenvaltion lain, kyseessä olevat asianosaiset voivat sopia, että kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimella tai tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta tehdä ratkaisu kaikista perimykseen liittyvistä asioista.”

5 Asetuksen N:o 650/2012 VI luku, jonka otsikko on ”Eurooppalainen perintötodistus”, sisältää asetuksen 62–73 artiklan.

6 Asetuksen 64 artiklassa, jonka otsikko on ”Toimivalta todistuksen antamiseen”, säädetään seuraavaa:

”– – Todistuksen antava viranomainen on

a) jokin 3 artiklan 2 kohdassa määritelty tuomioistuin; tai

b) muu perintöasioiden käsittelemiseen kansallisen lain mukaisesti toimivaltainen viranomainen.”

7 Asetuksen 66 artiklan, jonka otsikko on ”Hakemuksen käsittely”, 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä artiklaa sovellettaessa jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on pyynnöstä annettava jonkin toisen jäsenvaltion todistuksen antavalle viranomaiselle tietoja, joita on erityisesti kiinteistörekistereissä, väestörekistereissä ja rekistereissä, joihin tallennetaan asiakirjoja tai tietoja, joilla on merkitystä perimyksen tai perittävän aviovarallisuussuhteiden tai vastaavien varallisuussuhteiden kannalta, kun kyseinen viranomainen olisi kansallisen lain nojalla toimivaltainen antamaan toiselle kansalliselle viranomaiselle tällaisia tietoja.”

8 Asetuksen 67 artiklan, jonka otsikko on ”Todistuksen antaminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Todistuksen antavan viranomaisen on annettava todistus viipymättä tässä luvussa säädetyn menettelyn mukaisesti, kun todistettavat seikat on vahvistettu perimykseen sovellettavan tai muun tiettyihin seikkoihin sovellettavan lain mukaisesti. – –

Todistuksen antava viranomainen ei saa antaa todistusta etenkään, jos:

a) todistettavat seikat on riitautettu, tai

– –”

9 Asetuksen N:o 650/2012 69 artiklan, jonka otsikko on ”Todistuksen oikeusvaikutukset”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Todistus on pätevä kaikissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä.

2. Todistuksen oletetaan osoittavan todenmukaisesti perimykseen sovellettavan lain tai muun tiettyihin seikkoihin sovellettavan lain mukaisesti vahvistetut seikat. Todistuksessa perillisenä, testamentinsaajana, testamentin toimeenpanijana tai jäämistön hoitajaan mainitulla henkilöllä oletetaan olevan todistuksessa mainittu asema ja/tai siinä mainitut oikeudet tai valtuudet, ilman kyseisiin oikeuksiin tai valtuuksiin liittyviä muita ehtoja ja/tai rajoituksia kuin ne, jotka on todistuksessa mainittu.”

10 Asetuksen 71 artiklan, jonka otsikko on ”Todistuksen oikaiseminen, muuttaminen tai peruuttaminen”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Todistuksen antavan viranomaisen on kenen tahansa sellaisen henkilön pyynnöstä, joka näyttää, että hänellä on oikeutettu etu asiassa, tai, jos se on kansallisen lain mukaan mahdollista, omasta aloitteestaan muutettava todistusta tai peruutettava se, jos on todettu, että se tai sen jotkin osat eivät ole paikkansapitäviä.”

11 Asetuksen 72 artiklan, jonka otsikko on ”Muutoksenhakumenettelyt”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. – –

Kuka tahansa henkilö, joka näyttää, että hänellä on oikeutettu etu asiassa, voi riitauttaa todistuksen antavan viranomaisen 71 artiklan – – mukaisesti tekemät päätökset.

Riitauttaminen on tehtävä todistuksen antavan viranomaisen jäsenvaltion oikeusviranomaisessa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitetun riitauttamisen tuloksena todetaan, että annettu todistus ei ole paikkansapitävä, toimivaltaisen oikeusviranomaisen on oikaistava todistus, muutettava sitä tai peruutettava se tai varmistettava, että todistuksen antava viranomainen oikaisee todistuksen, muuttaa sitä tai peruuttaa sen.

– –”

Puolan oikeus

Laki notaareista

12 Notaareista 14.2.1991 annetun lain (ustawa Prawo o notariacie; Dz. U. nro 22, järjestysnumero 91), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä notaareista annettu laki), 79 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Notaari suorittaa seuraavat toimet:

– –

1b) eurooppalaista perintötodistusta koskevat toimet.

– –”

13 Lain 83 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Notaarin kieltäytyessä toimesta asiaan osallinen voi valittaa notaarin toimipaikan toimivaltaiseen alueelliseen tuomioistuimeen (sąd okręgowy) viikon kuluessa kieltäytymisen perustelujen saamisesta, ja jos hän ei vaatinut kieltäytymisen perusteluja säädetyssä määräajassa, siitä päivästä, jolloin hän sai tietää kieltäytymisestä. Valitus toimitetaan kyseisen notaarin välityksellä.”

14 Lain 89 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Notaarin suorittaman toimen osapuolet vastaavat yhteisvastuullisesti notaarin palkkiosta. – –”

15 Lain 95t §:ssä säädetään seuraavaa:

”Notaari ilmoittaa pöytäkirjassa eurooppalaisen perintötodistuksen antamisesta, oikaisemisesta, muuttamisesta tai peruuttamisesta taikka sen oikeusvaikutusten keskeyttämisestä sekä myös kieltäytymisestä suorittaa näitä toimia. – –”

16 Notaareista annetun lain 95u §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Notaari toimittaa viran puolesta otteen pöytäkirjasta, jossa todetaan eurooppalaisen perintötodistuksen antaminen tai siitä kieltäytyminen sekä muutoksenhakuohjeet. Notaari ilmoittaa viikon kuluessa näiden toimien perustelut notaarin suorittaman toimen osapuolena olevan henkilön pyynnöstä, joka on esitettävä viikon kuluessa pöytäkirjan otteen tiedoksiantamisesta, tai jos notaarin suorittamassa toimessa osapuolena oleva henkilö, joka ei ole esittänyt tällaista pyyntöä, on hakenut muutosta laissa säädetyssä määräajassa.”

17 Lain 95v §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos todetaan asetuksessa [N:o 650/2012] määritelty peruste eurooppalaisen perintötodistuksen muuttamiselle tai peruuttamiselle, notaari voi muuttaa tai peruuttaa sen myös omasta aloitteestaan.”

18 Lain 95w §:ssä säädetään seuraavaa:

”Notaari toimittaa viran puolesta otteen pöytäkirjasta, jossa todetaan eurooppalaisen perintötodistuksen oikaisu, muuttaminen tai peruuttaminen taikka sen vaikutusten keskeyttäminen sekä muutoksenhakuohjeet. Tämän lain 95u §:n 1 momentin toista virkettä sovelletaan vastaavasti. Notaari antaa myös viran puolesta nämä asiakirjat sisältävän pöytäkirjan jäljennöksen tiedoksi kaikille henkilöille, joille on annettu eurooppalaisen perintötodistuksen oikeaksi todistetut jäljennökset.”

19 Lain 95x §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Notaarin toimista, jotka koskevat eurooppalaisen perintötodistuksen antamista, oikaisua, muuttamista tai peruuttamista taikka sen vaikutusten keskeyttämistä, on oikeus valittaa. Mitä edellä 83 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti.”

Oikeusministerin asetus notaarin palkkioiden enimmäismääristä

20 Notaarin palkkioiden enimmäismääristä 28.6.2004 annetun oikeusministerin asetuksen (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej; Dz. U. 2004, nro 148, järjestysnumero 1564), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 10a §:n 2a momentissa säädetään seuraavaa:

”Eurooppalaista perintötodistusta koskevista toimista, lukuun ottamatta 2b, 2c ja 12 momentissa tarkoitettuja toimia, palkkion enimmäismäärä on pääsääntöisesti 400 [Puolan zlotya (PLN) (n. 100 euroa)].”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 K.T., joka oli Puolan ja Saksan kansalainen ja joka asui vakinaisesti Belgiassa, kuoli 6.2.2023 Puolassa. Hän oli naimaton, eikä hänellä ollut lapsia. Hänen lähimmät omaisensa olivat hänen vanhempansa ja hänen sisarensa N.T., jotka asuivat Puolassa. Ennen kuolemaansa K.T. laati puolalaisen notaarin luona testamentin, jossa hän ilmoitti Puolan lain sovellettavaksi laiksi ja nimesi ainoaksi perijäksi sisarensa N.T:n.

22 Testamentti avattiin ja luettiin 22.2.2023 zastępca notarialny zastępujący notariusza Justynę Gawlicę w Krapkowicach (notaari Justyna Gawlican sijaisen edustaja, Krapkowice, Puola; jäljempänä notaarin edustaja) luona siten, että läsnä olivat N.T. sekä K.T:n vanhemmat. K.T:n vanhemmat ja N.T. tekivät asetuksen N:o 650/2012 5 artiklassa tarkoitetun oikeuspaikkasopimuksen. Tämän menettelyn päätteeksi annettiin perintötodistus, jossa N.T:n todettiin olevan ainoa perillinen ja johon oli liitetty toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 650/2012 tarkoitettujen lomakkeiden vahvistamisesta 9.12.2014 annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) N:o 1329/2014 (EUVL 2014, L 359, s. 30) säädetyn ja kyseisen asetuksen liitteenä olevan lomakkeen II mukainen todistus. Kyseisessä todistuksessa notaarin edustaja täsmensi annetun perintötodistuksen vaikutukset ja erityisesti sen oikeudellisen sitovuuden ja muistutti 23.5.2019 annetun tuomion WB (C-658/17, EU:C:2019:444) mukaisesta tuomioistuimeksi luokittelusta.

23 Perintö koostui muun muassa BNP:ssä avatulle pankkitilille sijoitetuista varoista. BNP kieltäytyi tunnustamasta N.T:n olevan K.T:n ainoa perijä ja vaati häntä esittämään eurooppalaisen perintötodistuksen.

24 Huolimatta siitä, että notaarin edustaja antoi 5.7.2023 eurooppalaisen perintötodistuksen, jossa N.T:n todetaan olevan ainoa perijä, BNP vahvisti kieltäytyvänsä tunnustamasta hänen olevan K.T:n ainoa perijä ja vaati häntä esittämään belgialaisen notaarin antaman perillisaseman vahvistamista koskevan asiakirjan (verklaring van erfrecht).

25 Notaarin edustaja otti 18.9.2023 yhteyttä N.T:hen ja BNP:hen ja muistutti näitä oikeustilasta, joka johtuu oikeuspaikkasopimuksen tekemisestä ja eurooppalaisen perintötodistuksen antamisesta. Notaarin edustaja ilmoitti BNP:lle mahdollisuudesta pyytää asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdan nojalla virheellisen tai sääntöjenvastaisen eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista ja täsmensi, että tällainen todistus on joka tapauksessa sitova niin kauan kuin sitä ei ole peruutettu tai muutettu.

26 Notaarin edustaja aloitti 3.11.2023 viran puolesta kyseessä olevan eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn, johon se kutsui osapuoliksi N.T:n, tämän vanhemmat ja BNP:n. Notaarin edustaja asetti niille määräajan sellaisten tietojen ja asiakirjojen toimittamiseksi, joilla voitiin osoittaa, että kyseinen todistus oli mahdollisesti sääntöjenvastainen. Hän ilmoitti näille osapuolille myös, että tällaisen menettelyn aloittamisesta aiheutuisi menettelykuluja, kuten notaarin palkkio sekä tiedoksianto- ja käännöskulut.

27 Notaarin edustaja toteaa, että Puolan lainsäätäjä on asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdan mukaisesti asettanut notaarille eurooppalaisen perintötodistuksen antavana viranomaisena lakisääteisen velvollisuuden muuttaa annettua todistusta tai peruuttaa se myös viran puolesta, jos

todistus ei ole paikkansapitävä. Hän täsmentää, että notaarin on siis huolehdittava annetun eurooppalaisen perintötodistuksen oikeellisuudesta ja selvitettävä epäselvissä tapauksissa viran puolesta tai asianomaisten osapuolten pyynnöstä todistuksen oikeellisuus asianmukaisen tutkinnan avulla. Tällaisessa menettelyssä notaarin edustajan tehtävänä on siis paitsi tarkistaa pääasiassa kyseessä olevan eurooppalaisen perintötodistuksen sisällön oikeellisuus myös ratkaista pääasia, mikä merkitsee sitä, että notaarin on otettava kantaa siihen, onko kyseisen todistuksen sisältö todellisen oikeustilanteen mukainen.

28 Notaarin edustaja katsoo, että hänen on tätä varten selvitettävä pääasian merkitykselliset olosuhteet ja nojauduttava tällöin erityisesti ennakkoratkaisumenettelyyn sekä oikeudenkäynti- ja muiden kuin oikeudenkäyntiin liittyvien asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (asiakirjojen tiedoksianto) 25.11.2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/1784 (EUVL 2020, L 405, s. 40) säännöksiin.

29 Notaarin edustajan mukaan todistuksen antava viranomainen hoitaa eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevassa menettelyssä lainkäyttötehtäviä, mitä asetuksen N:o 650/2012 systematiikka tukee.

30 Tältä osin notaarin edustaja toteaa, että unionin lainsäätäjä on katsonut kyseisen asetuksen 66 artiklan 5 kohdassa tarpeelliseksi säätää todisteiden hankkimiseksi muissa jäsenvaltioissa menettelytavasta, joka on suureksi osaksi tarkoitettu todistuksen antaville viranomaisille, jotka eivät ole oikeusviranomaisia. Tällaisen menettelytavan säätäminen liittyy siihen, että asetuksen N:o 650/2012 67 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan todistuksen antavan viranomaisen tehtävänä ei ole ratkaista riitoja eikä sillä siten ole toimivaltaa käyttää tuomioistuimille tarkoitettuja yksityisoikeudellisissa asioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön välineitä. Todistuksen antamisen jälkeen tilanne kuitenkin muuttuu ratkaisevasti siinä tapauksessa, että todistuksen antavan viranomaisen on kyseisen asetuksen 71 artiklan nojalla peruutettava kyseessä oleva perintötodistus tai muutettava sitä. Kyseinen viranomainen voisi siis käyttää näitä välineitä eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevassa menettelyssä, mikä selittää sen, miksi lainsäätäjä ei sisällyttänyt asetuksen N:o 650/2012 71 artiklaan sääntöä, joka vastaisi läheisesti kyseisen asetuksen 66 artiklan 5 kohdassa säädettyä sääntöä. Näiden seikkojen perusteella notaarin edustaja katsoo, että kyseinen viranomainen hoitaa lainkäyttötehtäviä ja voi esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön.

31 Kun kuitenkin otetaan huomioon 23.5.2019 annettu tuomio WB (C-658/17, EU:C:2019:444) ja 1.9.2021 annettu määräys OKR (Notaarin sijaisen ennakkoratkaisupyyntö) (C-387/20, EU:C:2021:751), notaarin edustaja pohtii ensinnäkin, onko hänellä pääasian olosuhteissa oikeus esittää ennakkoratkaisukysymyksiä unionin tuomioistuimelle.

32 Jos näin on, notaarin edustaja pohtii toiseksi, onko kansallisen oikeuden mukaan mahdollista määrätä BNP vastaamaan eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevasta menettelystä aiheutuneista notaarin palkkioista, kun BNP ei ole osallistunut eurooppalaisen perintötodistuksen antamismenettelyyn eikä pyytänyt tällaisen todistuksen peruuttamista tai muuttamista vaan on riitauttanut sille esitetyn todistuksen vaikutukset, minkä vuoksi todistuksen antava viranomainen on aloittanut viran puolesta menettelyn kyseisen todistuksen peruuttamiseksi tai muuttamiseksi.

33 Notaarin edustajan mukaan asiassa sovellettavan Puolan oikeuden ja erityisesti notaareista annetun lain ja notaarin palkkioiden enimmäismääristä annetun oikeusministerin asetuksen mukaisesti ja unionin oikeudesta johtuvia yleisiä rajoja noudattaen kyseisen menettelyn kunkin osapuolen on vastattava siihen liittyvistä notaarin palkkioista. Nyt käsiteltävän asian olosuhteissa BNP on sisällytettävä kyseisen menettelyn osapuoliin.

34 Kolmanneksi notaarin edustaja pyrkii selvittämään, annetaanko asetuksen N:o 650/2012 69 artiklan 2 kohdassa pankille, jolle esitetään eurooppalaisen perintötodistuksen oikeaksi todistettu jäljennös, oikeus kiistää kyseisessä asiakirjassa nimetyn henkilön asema perillisenä.

35 Tässä tilanteessa notaarin edustaja päätti esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [asetuksen] N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että eurooppalaisen perintötodistuksen antavalla viranomaisella, joka ei ole tuomioistuin, on oikeus esittää SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymys annetun todistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevassa menettelyssä?

2) Jos [ensimmäiseen] kysymykseen vastataan myöntävästi, sallitaanko kyseisen asetuksen 71 artiklan 2 kohdassa se, että pankki voidaan kansallisen lainsäädännön perusteella velvoittaa korvaamaan eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevasta menettelystä aiheutuvat kulut, vaikka se ei ole osallistunut todistuksen antamista koskevaan menettelyyn eikä ole hakenut sen peruuttamista tai muuttamista, mutta se on kyseenalaistanut sille esitetyn todistuksen legitimointivaikutukset tavalla, joka on johtanut siihen, että todistuksen antanut viranomainen on aloittanut omasta aloitteestaan todistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn, johon pankki on osallistunut?

3) Jos [toiseen] kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kyseisen asetuksen 69 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että pankilla, jolle esitetään voimassa oleva oikeaksi todistettu jäljennös eurooppalaisesta perintötodistuksesta, ei ole oikeutta kyseenalaistaa todistuksella legitimoidun henkilön asemaa perillisenä?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

36 Unionin tuomioistuimen presidentin 6.9.2024 tekemällä päätöksellä tämän asian käsittelyä lykättiin 23.1.2025 annetun tuomion Albausy (C-187/23, EU:C:2025:34) julistamiseen saakka.

37 Unionin tuomioistuimen kirjaamo toimitti 28.1.2025 päivätyllä kirjeellä kyseisen tuomion ennakkoratkaisua pyytäneelle notaarin edustajalle ja pyysi sitä ilmoittamaan, halusiko se kyseisen tuomion valossa pysyttää ennakkoratkaisupyyntönsä.

38 Notaarin edustaja ilmoitti 20.2.2025 päivätyssä vastauksessaan unionin tuomioistuimelle aikovansa pysyttää ennakkoratkaisupyyntönsä, koska mainitulla tuomiolla, joka koskee eurooppalaisen perintötodistuksen antamismenettelyä, ei ole mitään vaikutusta nyt kyseessä olevan menettelyn kohteeseen ja kulkuun, sillä tässä menettelyssä notaarin edustajan on ratkaistava oikeusriita, joka koskee eurooppalaisen perintötodistuksen tunnustamista, mikä tekee notaarista SEUT 267 artiklassa tarkoitetun tuomioistuimen.

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

39 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat, unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää asian käsittelyä jatkamatta ratkaista sen perustellulla määräyksellä.

40 Nyt käsiteltävässä asiassa on sovellettava kyseistä määräystä.

41 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otettu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat (tuomio 7.5.2024, NADA ym., C-115/22, EU:C:2024:384, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Tästä seuraa, että jotta ennakkoratkaisua pyytänyt elin voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ennakkoratkaisumenettelyssä, sitä on voitava pitää SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena, mikä unionin tuomioistuimen on tarkistettava ennakkoratkaisupyynnön perusteella (tuomio 7.5.2024, NADA ym., C-115/22, EU:C:2024:384, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Arvioitaessa sitä, onko ennakkoratkaisua pyytänyt elin SEUT 267 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin, mikä on pelkästään unionin oikeuden perusteella ratkaistava kysymys, unionin tuomioistuin ottaa huomioon useita seikkoja, joita ovat muun muassa elimen lakisääteisyys, pysyvyys, sen tuomiovallan pakottavuus, menettelyn kontradiktorisuus, kyseisen elimen toimiminen oikeussääntöjen soveltajana ja sen riippumattomuus (ks. tuomio 30.6.1966, Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, s. 395; tuomio 3.5.2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, 41 kohta ja tuomio 7.5.2024, NADA ym., C-115/22, EU:C:2024:384, 35 kohta).

44 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua ainoastaan silloin, kun niissä on vireillä oikeusriita ja kun niissä vireillä olevan menettelyn tarkoituksena on ratkaisun antaminen tuomiovaltaa käyttäen (tuomio 23.1.2025, Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Jotta voitaisiin selvittää, onko kansallista elintä, jolle on lainsäädännössä annettu erityyppisiä tehtäviä, pidettävä SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena, on selvitettävä, mikä on sen lainkäytöllisten tai hallinnollisten tehtävien erityisluonne siinä erityisessä normatiivisessa asiayhteydessä, jossa se on saattanut asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta voidaan varmistaa, onko tällaisessa elimessä vireillä oikeusriita ja onko siinä vireillä olevan menettelyn tarkoituksena ratkaisun antaminen tuomiovaltaa käyttäen (ks. vastaavasti tuomio 16.2.2017, Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, 28 kohta; määräys 1.9.2021, OKR (Notaarin sijaisen ennakkoratkaisupyyntö), C-387/20, EU:C:2021:751, 23 kohta ja määräys 19.5.2022, Frontera Capital, C-722/21, EU:C:2022:412, 13 kohta).

46 Tässä yhteydessä on aluksi muistutettava, että asetuksella N:o 650/2012 käyttöön otettu järjestelmä perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan eurooppalainen perintötodistus annetaan kyseisen asetuksen VI luvussa säädetyn menettelyn mukaisesti, kun todistettavat seikat on vahvistettu perimykseen sovellettavan lain nojalla.

47 Lisäksi asetuksen N:o 650/2012 64 artiklan, luettuna sen johdanto-osan 70 perustelukappaleen valossa, mukaan tällaisen todistuksen antaminen voidaan uskoa tuomioistuimelle tai muille viranomaisille kuin tuomioistuimelle, jotka ovat kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisia perintöasioissa, kuten notaarit.

48 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Puolan oikeuden mukaan sekä tuomioistuinten että notaarien voidaan katsoa olevan viranomaisia, joilla on toimivalta antaa eurooppalainen perintötodistus. Notaareista annetun lain 79 §:n 1b momentissa säädetään erityisesti, että notaari suorittaa eurooppalaista perintötodistusta koskevia toimia.

49 Unionin tuomioistuin on jo todennut tällaisen todistuksen antamisen yhteydessä, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen N:o 650/2012 67 artiklan 1 kohdassa, että kansalaisten luottamuksen säilyttämiseksi eurooppalaiseen perintötodistukseen todistuksen antava viranomainen ei voi antaa tällaista todistusta, johon sisältyvät seikat eivät vastaa todellisuutta, ja että jos todistettavat seikat kiistetään, kyseisen viranomaisen, jolla ei ole toimivaltaa ratkaista esitettyjä väitteitä, on kieltäydyttävä antamasta haettua eurooppalaista perintötodistusta, ja tähän kieltäytymiseen voidaan kyseisen asetuksen 72 artiklan mukaisesti hakea muutosta oikeusviranomaisessa, joka on toimivaltainen ratkaisemaan tällaisen riitauttamisen (ks. vastaavasti tuomio 23.1.2025, Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, 43, 44, 64 ja 65 kohta). Unionin tuomioistuin on päätellyt tästä toteamuksesta, että kun ennakkoratkaisua pyytänyt elin tekee eurooppalaisen perintötodistuksen antavana viranomaisena päätöksiä asetuksen N:o 650/2012 67 artiklan 1 kohdan nojalla, se ei hoida tuomiovallan käyttöön liittyvää tehtävää eikä sillä ole siis toimivaltaa saattaa asiaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT 267 artiklan nojalla (ks. vastaavasti tuomio 23.1.2025, Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, 66 kohta).

50 Kun otetaan huomioon tämän määräyksen 43–45 ja 49 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, on näin ollen tarkistettava, onko todistuksen antavan viranomaisen eli tässä tapauksessa notaarin edustajan hoitamien tehtävien luonne asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdassa säädetyssä eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevassa menettelyssä, jonka yhteydessä se on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, erilainen kuin niiden tehtävien luonne, joita tällainen viranomainen hoitaa antaessaan mainitun todistuksen.

51 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. tuomio 17.11.1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, 12 kohta ja tuomio 23.1.2025, Albausy, C-187/23, EU:C:2025:34, 39 kohta).

52 Asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdassa säädetään, että todistuksen antavan viranomaisen on kenen tahansa sellaisen henkilön pyynnöstä, joka näyttää, että hänellä on oikeutettu etu asiassa, tai, jos se on kansallisen lain mukaan mahdollista, omasta aloitteestaan muutettava todistusta tai peruutettava se, jos on todettu, että se tai sen jotkin osat eivät ole paikkansapitäviä.

53 Tältä osin on todettava, ettei asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ilmene, että juuri todistuksen antavan viranomaisen olisi osoitettava eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamiseksi tai muuttamiseksi, että kyseinen todistus tai sen osat eroavat todellisuudesta.

54 On nimittäin todettava Euroopan komission tavoin, että kyseisessä säännöksessä verbiä ”todeta” käytetään passiivimuodossa tai persoonattomassa muodossa useissa kieliversioissa, kuten espanjaksi ”se haya acreditado”, saksaksi ”wenn feststeht”, viroksi ”on kindlaks tehtud”, englanniksi ”it has been established”, ranskaksi ”lorsqu’il a été établi”, italiaksi ”sia stato accertato”, suomeksi ”jos on todettu” tai ruotsiksi ”om det har fastställts”.

55 Tämä tulkinta vahvistetaan myös asetuksen N:o 650/2012 72 artiklan 2 kohdassa, jossa säädetään, että ”jos 1 kohdassa tarkoitetun riitauttamisen tuloksena todetaan, että annettu todistus ei ole paikkansapitävä, toimivaltaisen oikeusviranomaisen on oikaistava todistus, muutettava sitä tai peruutettava se tai varmistettava, että todistuksen antava viranomainen oikaisee todistuksen, muuttaa sitä tai peruuttaa sen”. Näin ollen ainoastaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettu oikeusviranomainen voi vahvistaa perintöoikeudet tai eurooppalaisen perintötodistuksen riitautetut osat tutkittuaan asiakysymyksen täydellisesti. Todistuksen antavalla viranomaisella on näin ollen tarvittaessa viran puolesta toimivalta muuttaa aiemmin antamaansa todistusta tai peruuttaa se vain, jos toimivaltainen oikeusviranomainen on ensin todennut, mitkä tämän todistuksen osat eivät vastaa todellisuutta, eikä tämä oikeusviranomainen ole itse oikaissut, muuttanut tai peruuttanut niitä.

56 Näin ollen on katsottava, että todistuksen antavalla viranomaisella, tässä tapauksessa notaarin edustajalla, ei ole toimivaltaa ratkaista aiemmin antamaansa eurooppalaiseen perintötodistukseen sisältyviä riitautettuja seikkoja.

57 Eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskeva menettely on tosin erityinen ja itsenäinen suhteessa asetuksen N:o 650/2012 67 artiklassa säädettyyn eurooppalaisen perintötodistuksen antamismenettelyyn.

58 Kuten notaarin edustaja, N.T. ja Romanian hallitus ovat todenneet, tästä menettelystä säädetään kuitenkin kyseisen asetuksen VI luvussa, joka koskee eurooppalaista perintötodistusta, ja se on siis kyseisen todistuksen antamisen jälkeinen ja täydentävä vaihe, josta unionin lainsäätäjä on säätänyt mainitulla asetuksella tavoiteltujen päämäärien takaamiseksi.

59 Kyseiseen lukuun sisältyvissä eurooppalaista perintötodistusta koskevissa säännöksissä, mukaan lukien säännökset, jotka koskevat menettelyä kyseisen todistuksen peruuttamiseksi tai muuttamiseksi, ei siis anneta kyseisen todistuksen antamiseen valtuutetuille kansallisille viranomaisille toimivaltaa ratkaista mahdollisia erimielisyyksiä ja määrittää riitatapauksessa niiden henkilöiden oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka katsovat olevansa oikeutettuja jäämistöön tai joita perintöasia koskee.

60 Tästä seuraa, että kun notaarin edustaja muuttaa eurooppalaista perintötodistusta tai peruuttaa sen, hänen tehtävänään ei nyt käsiteltävässä asiassa ole ratkaista oikeusriitaa, jossa hänen olisi annettava päätös tuomiovaltaa käyttäen, joten hän ei hoida tuomiovallan käyttöön liittyviä tehtäviä suhteessa perillisiin ja testamentinsaajiin, joilla on välittömiä oikeuksia jäämistöön, eikä varsinkaan suhteessa sellaisiin kolmansiin osapuoliin, joita asia koskee, kuten pankkiin, jossa perittävällä oli tili.

61 Kaiken edellä esitetyn perusteella notaarin edustajaa ei voida pitää SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena.

62 Näin ollen nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen edellytysten on työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohdan nojalla todettava selvästi puuttuvan.

Oikeudenkäyntikulut

63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa elimessä vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen elimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on määrännyt seuraavaa:

Ennakkoratkaisupyyntö, jonka zastępca notarialny zastępujący notariusza Justynę Gawlicę w Krapkowicach (notaari Justyna Gawlican sijaisen edustaja, Krapkowice, Puola) on esittänyt 16.3.2024 tekemällään päätöksellä, on selvästi jätettävä tutkimatta.

Allekirjoitukset